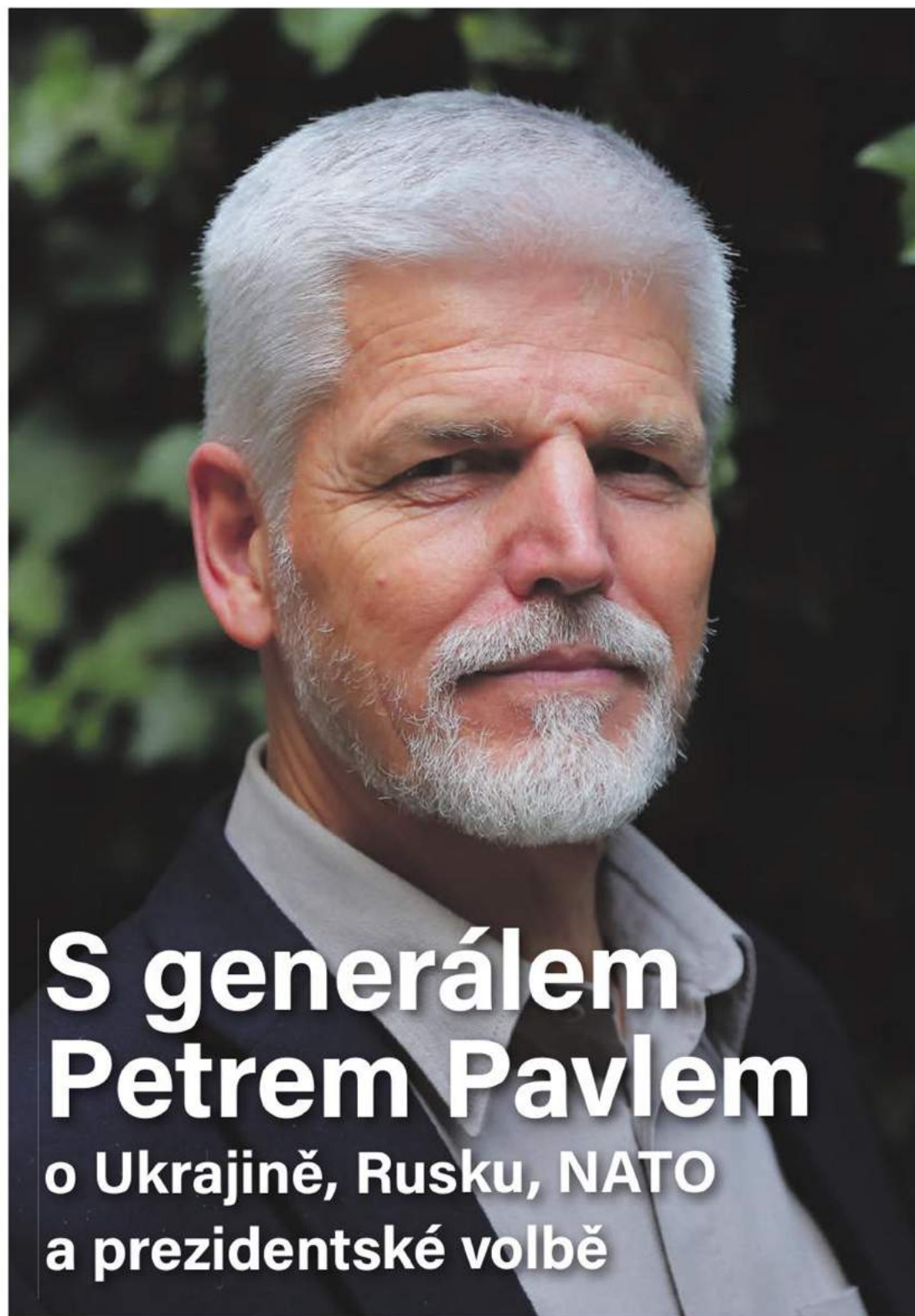

Prezident nemá být císař pán

**S generálem
Petrem Pavlem
o Ukrajině, Rusku, NATO
a prezidentské volbě**

Petr Pavel kandiduje na post prezidenta republiky. V rozhovoru pro Týdeník FORUM jasně pojmenoval problémy rusko-ukrajinské krize, ale také záležitosti, které se týkají jeho kandidatury na Pražský hrad, včetně toho, že výkon funkce by měl být podle něj daleko civilnější.

JOHANA HOVORKOVÁ
hlavní editorka Týdeníku FORUM

> Když jste působil v NATO, bylo to krátce po okupaci Ukrajiny Ruskem. Jak v této souvislosti vnímáte dnešní situaci?

Jako kontinuitu v ruském chování. Rusko se od doby, kdy se dostal k moci prezident Putin, chová konzistentně. Ale konzistentně špatně – agresivně, velmocensky, snaží se obcházet pravidla mezinárodních vztahů tak, aby vyhovovala jemu. Tam, kde se mu to hodí, chová se podle nich, a tam, kde se mu to nehodí, si je přizpůsobuje podle svého. Na Ukrajině nyní došlo k vyhocení přístupu, který Rusko zastává dlouhodobě, ale hlavně je to odrazem toho, že Rusko se obává dalšího vývoje. To, že by jej NATO nebo Ukrajina mohly nějak vojensky ohrožovat, jsou zástupné důvody. To podstatné, čeho se bojí, je to, co vyjadřují i ve svých strategických dokumentech. To je obava z barevných revolucí. V ruském podání je to spiknutí západních tajných služeb, ale v realu jde o nespokojenost lidí se stavem svých vlád. To, co se dělo v Gruzii, na Ukrajině, v našich zemích, by ruský režim rozhodně nechtěl. Proto se tomu snaží zabránit v zárodku, mimo jiné tím, že se Ukrajina nestane členem NATO a Evropské unie. Pak by totiž mohlo dojít k tomu, že ti vysmívání Ukrajinci se najednou budou mít lépe než Rusové a stanou se inspirací.

> Jak se díváte na podmínky, které si Rusko vůči Západu klade?

Jako na nehoráznost. Zároveň ale i jako na potvrzení, že Rusko se ve svém velmocenském přístupu v podstatě nijak moc neliší od Sovětského svazu. Opravdu se chová podle hesla „mocní a silní dělají to, co mohou, a slabí to, co musejí“. Nikdy neustoupili od vidění světa, že bezpečnost a rovnováha ve světě jsou možné jen v případě rovnováhy sil těch mocných, kteří si rozdělili hřiště, a každý ve své sféře vlivu dělá to, co uzná za vhodné, a navzájem se vyvažují. Proto se Rusko snaží ovlivňovat co nejvíce bývalých sovětských republik, a dokonce i země bývalé Varšavské smlouvy.

> Jak si máme vykládat Putinův požadavek, že je třeba se vrátit do roku 1997? Jde podle vás o zásah do naší suverenity?

Samozřejmě. Myslím si ale, že Rusko to možná nevnímá tak, že bychom snad měli vystoupit z NATO. Jak si ten požadavek interpretuji já, jde jim o to, aby na území středoevropských zemí nebyly rozmístěny žádné jednotky NATO. To by znamenalo stáhnout spojenecké vojsko z Rumunska, Bulharska, z Pobaltí nebo Polska. Tak, aby na území národních států byly pouze národní armády. To je věc, která narušuje suverenitu. My na našem území spojenecké vojsko nemáme a nemáme zatím důvod žádat, abychom tu měli základnu. Ale proč by země, které se cítí být ohroženy, neměly toto právo mít? Nikdo, ani Rusko, by jim v tom neměl bránit. Je navíc potřeba vnímat realitu, skutečné vojenské ohrožení a podívat se na poměry sil. Na straně pobaltských republik bylo po anexi Krymu rozmístěno v každé zemi asi tisíc spojeneckých vojáků, zatímco na straně Ruska jsou to desítky tisíc. Disproporce je naprosto zřejmá. ■

Generál Petr Pavel kandiduje na post prezidenta republiky. V rozhovoru pro Týdeník FORUM jasně pojmenoval problémy rusko-ukrajinské krize, ale také záležitosti, které se týkají jeho kandidatury na Pražský hrad včetně toho, že výkon funkce by měl být podle něj civilnější.

JOHANA HOVORKOVÁ
hlavní editorka Týdeníku FORUM

› Když se podíváte na rozmístění ruských vojsk jako voják, co je záměrem Ruska? Část těch sil je ve svých mírových posádkách. Od doby, kdy se Ukrajina stala samostatnou zemí, je pochopitelné, že v blízkosti společné hranice jsou i vojenské posádky. Co je znepokojující, že Rusko má dnes více než sto tisíc vojáků v nejvyšším stupni pohotovosti v prostorech soustředění podél hranic, se všemi schopnostmi nezbytnými k zahájení velké ofenzivy v okamžiku, kdy k tomu dostanou rozkaz. Jsou tam nejen pozemní obrněné jednotky, ale i výsadkové jednotky, letectvo, dělostřelectvo, bezpilotní prostředky. To ale neznamená, že ofenziva nevyhnutelně nastane. Rusko v posledních letech uplatňovalo přístup, kdy vytvoří situaci, která nabídne několik variant řešení. Je možné situaci libovolně eskalovat či deeskalovat. Na straně Ukrajiny to má za cíl Ukrajinu vyčerpat nejen finančně, ale i mentálně. Žít několik měsíců na okraji války lidi vyčerpá, ale také otupí. Mohou se nechat ukolobávat, že útok nepříjde, a on pak přijde v nejméně očekávanou chvíli, anebo je to tak otráví, že jim bude nakonec celkem jedno, jestli budou do jisté míry v područí Ruska. Rusko tím sleduje naplnění svých politických cílů, bohužel bez ohledu na zájmy Ukrajiny a na napětí, které se promítá do celé Evropy i do celého světa.

› Od roku 2014 je ale Ukrajina daleko více připravená, zvláště co se týče vyzbrojení. Myslíte si, že Putin může mít obavy z neúspěchu v případě útoku?

Myslím si, že toto si Rusko nepřipouští. Rusové jsou téměř jednotně přesvědčeni o tom, že za eskala-

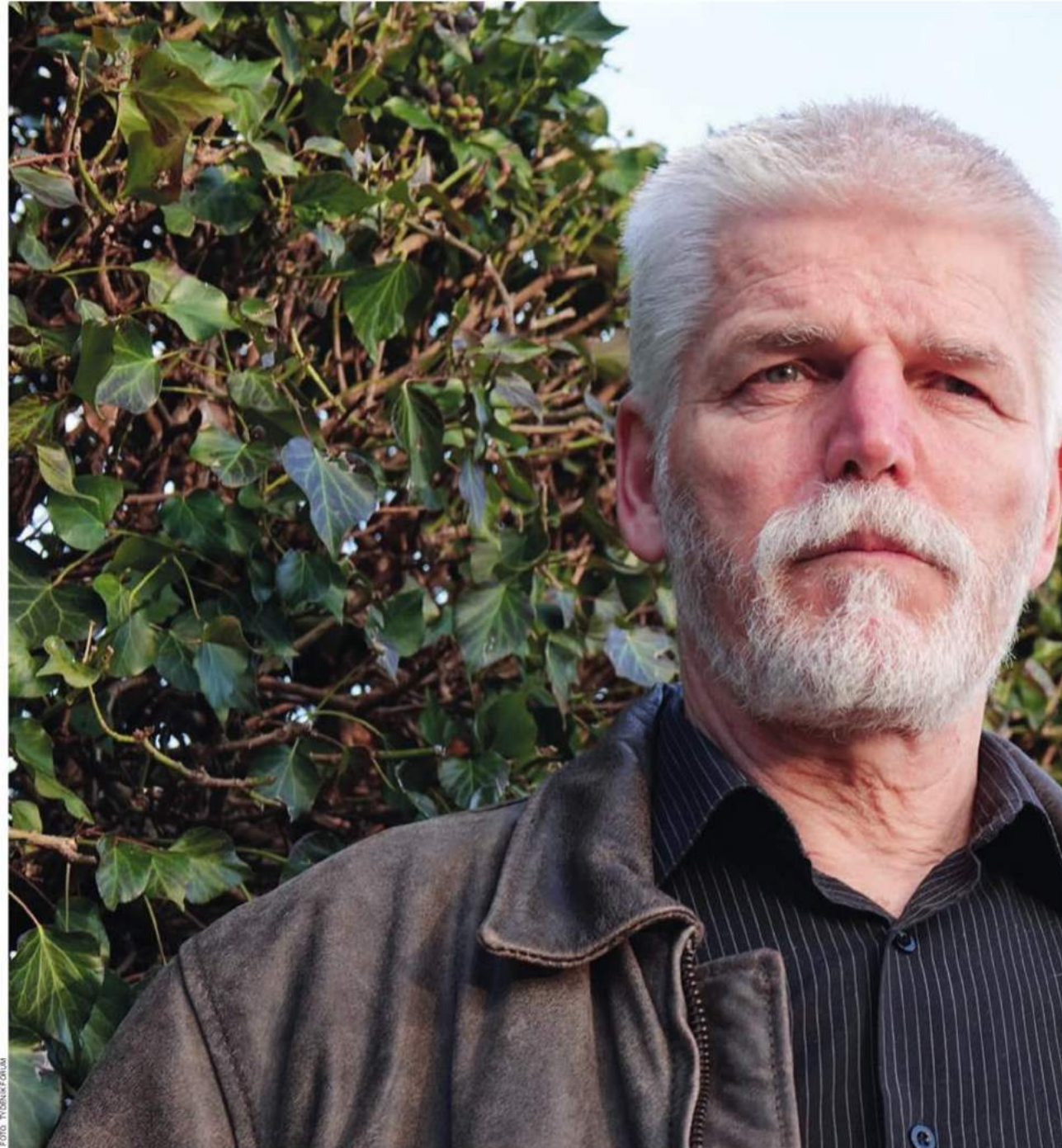
cí situace stojí NATO, hlavně USA. Ve vztahu k velikosti a síle své armády naprosto nepochybují, že by uspěli s kýmkoli. Zároveň ale nežijí na Marsu a nejsou naivní. Moc dobře vědí, co se děje. Dokážou si spočítat, co je pro ně výhodné. Vědí, že Ukrajina je připravena k obraně a měla by podporu Západu nejen materiální a finanční, ale také morální. Realistickou možností je pro Rusy vojenská operace na územích, která jsou obsazena proruskými silami, tedy hlavně část Donbasu, kterou ukrajinská armáda nekontroluje. Velmi pravděpodobně by taková vojenská operace proběhla v kombinaci s kybernetickými útoky proti kritické infrastruktuře Ukrajiny a silnou, cílenou dezinformační kampaní. Všechna tato opatření by mohla probíhat koordinovaně a velice rychle. Na části dnes ovládané proruskými separatisty by tak mohlo dojít k formalizaci stavu, který tam neformálně již existuje. Ukrajina nevyužila možnosti tzv. měkkých nástrojů ve vztahu k okupované části Donbasu, a přerušením dodávek služeb a energií tak nechtěně přiblížila místní obyvatel k Rusku.

› Co by teď mělo dělat NATO?

NATO v tuto chvíli nemůže dělat o moc více, než už dělá. Na jedné straně politicky a diplomaticky jednoznačně stát za Ukrajinou a principy, které Rusko ve vztahu k ní ignoruje. Ukrajina má mnoho vnitřních problémů, o tom není pochyb. Kdybychom řekli jen to, že za ní ve všem a bezvýhradně stojíme, přihlásili bychom se i k negativním jevům, které nelze schvalovat. Musíme ale stát za principy suverenity, teritoriální integrity a práva na sebeurčení. Ty podle Charty OSN platí univerzálně, tedy i pro Ukrajinu. V tom se za ni musíme postavit. Pokud uděláme kompromis, budeme muset ustupovat i jinde.

› Jak si myslíte, že je NATO momentálně pevnou organizací?

Souhlasím s názorem, že Putin NATO možná trochu podcenil a paradoxně jej zase více spojil. Sem tam se objevují šrámy, ať už to bylo po nástupu Donalda Trumpa, který Alianci oslaboval nešťastnými vyjádřeními, že kdo neplatí, nebude chráněn, a tím všechny členy znervóz-

S Petrem Pavlem jsme se sešli v obyčejné restauraci na pražském Smíchově. Bývalý voják působil zcela civilním dojmem.

nil. V další fázi to byl prezident Macron s jeho „mozkovou smrtí“ NATO a s velkým apelem na evropskou obranu nezávislou na Americe. Ale to, co se teď děje, má v podstatě pozitivní vliv tím, že si všichni uvědomili, že není čas NATO jakkoli rozměšňovat, nebo dokonce rozpouštět. Naopak všechny rozdílné názory, které máme, jsou druhotné vedle hrozby, která nám všem společně hrozí. Všechny státy, i Německo, které má jiný postoj v otázce dodávání zbraní na Ukrajinu, se shodnou, že z hlediska principu musíme stát při sobě. I Němci se přihlásili k sankcím, přestože by je asi hodně bolelo, kdyby padl Nord Stream 2.

› Myslíte si, že by Česká republika měla splnit závazek vydávání dvou procent HDP na obranu?

Když jsme se k tomu zavázali, v principu říkám ano. Zároveň bych ale řekl i B. Od roku 2014, kdy byl tento závazek přijat, a já jsem byl s prezidentem Zemanem shodou okolností u toho, často debata sklou-

zává k tomu, že se bavíme pouze o dvou procentech. To celou diskusi pokrývá. Ta dvě procenta mají také věcný obsah, který je daleko důležitější. Neutrácíme na obranu proto, abychom utratili daný objem peněz, ale proto, že je to potřeba a že si za tyto peníze musíme nakoupit schopnost ubránit se proti všem reálným hrozbám. Ty schopnosti jsou vyjádřeny v procesu obranného plánování, který na jedné straně začíná definicí hrozeb, pokračuje definicí prostředků, které musíme mít, a poté kvantifikujeme prostředky do peněz. Když jsem byl ve funkci předsedy vojenského výboru NATO, zdůrazňoval jsem, že chápu 2 % jako nutné zobecnující vodítko. Každý stát je ale jiný. Jestliže Norsku stačí k naplnění všech cílů, které má, 1,5 procenta, proč by měli Norové utrácet víc? Za co? Jiná země zase bude třeba potřebovat 2,5 procenta, protože má malý HDP. Hlavně se díváme na to, co máme za techniku, jak je moderní, dostupná a připravená. Nejde o účet-

ní kouzlení a zahrnování dalších položek do těch dvou procent, ale o věcné naplnění toho, k čemu jsme se zavázali a co je potřebné k efektivnímu zajištění obrany naší země.

› Mělo by toto být i téma pro prezidenta republiky?

Prezident je vrchní velitel a zároveň hlava státu, která se má starat o to, aby byla země bezpečná. Měl by tedy být prvním, kdo apeluje na vládu, aby plnila své závazky. Tyto závazky nejsou o tom, že nějací „oni“ po nás něco chtějí. To je v našem zájmu. Možná bychom měli začít uvažovat o tom, jak změnit rétoriku ve vztahu k výdajům na obranu na slova o investicích do naší bezpečnosti. Jelikož jsme členy NATO, zabili jsme několikrát jednou ranou. Výdaje na obranu jsou výrazně nižší a zároveň jsme získali možnost sdílet a ušetřit další finanční prostředky, které nejsou vyčísleny, ale nemusíme jít slepými uličkami a dělat věci efektivněji.

› Není to pro kandidáta na prezidenta zátěž, když je voják? Většinou se má za to, že by to měl být civilista.

Už nejsem voják tři a půl roku. Každý z nás je něčím bývalý. Když může být pre-

FOTO: PROJEKTA

PETR PAVEL

(*1961) je bývalý český voják, armádní generál Armády ČR ve výslužbě. V letech 2012–2015 byl náčelníkem Generálního štábu Armády ČR. Mezi roky 2015–2018 působil ve funkci předsedy vojenského výboru NATO. Narodil se v Plané do rodiny příslušníka Československé lidové armády. Začínal u výsadkového vojska, v roce 1985 vstoupil do KSČ. V 90. letech pokračoval v armádní zpravodajské službě Vojenského zpravodajství. Na mírové misi UNPROFOR v lednu 1993 pomohla jeho jednotka zachránit odříznuté francouzské vojáky z válečné zóny mezi Srby a Chorvaty. Sobotkova vláda jej 21. července 2014 navrhla do úřadu předsedy vojenského výboru NATO pro období 2015–2018, jenž představuje po generálním tajemníkovi druhý nejvyšší post Severoatlantické aliance. Potvrdil, že bude kandidovat na post prezidenta republiky.

mi či menšími krizemi, takže bych řekl, že jsem psychicky připraven. Nikdy jsem přímo nezažil žádnou politickou kampaň, měl jsem pouze možnost je pozorně sledovat. V našem prostředí není nijak přivětivá, dá se očekávat, že bude vyhrocená a budou se používat různé nástroje. Vždycky když vidím útoky, které míří na politiky nebo na kohokoli, kdo u nás chce něčeho dosáhnout, říkám si, že jsme v tomhle tak trochu speciální. I když jsou politické kampaně vyhrocené všude ve světě, taková míra nevrzivosti, která je u nás, se vidí málokde. A tak se někdy ptám, co nás vede k tomu, že jsme někdy až takhle zlí. Ale třeba se to jednou změní, a já se o to budu snažit.

> Společnost je značně rozdělená. A ten, kdo chce vyhrát, musí oslovit více než polovinu lidí. Pro část lidí ale bude problém, že jste byl před rokem 1989 v KSČ, pro jinou zase vaše angažmá v NATO. Jak se k tomu postavíte?

Někteří lidé se mi snaží podšouvat, že chci za každou cenu spojovat nespojitelné. To jsem ale nikdy neřekl a nejsem tak naivní. To, co se dá udělat, je kultivovat debatu o rozdílných názorech. Nemusím nikoho, kdo si myslí něco jiného, hned „praštit po hlavě“. Měli bychom se vrátit k věcně zaměřené diskusi, která bude prostá urážení a ponižování, tím nikam nedospějeme. Politika se změnila do kmenového přístupu, lidé přestávají uvažovat v kategoriích argumentů, ale dog-

mat. Tak se ale debata vést nedá. Rozdělená společnost je navíc snadnou kořistí předátorů zvenku. Hádejme se o argumenty. Jsou ale témata, o kterých se až na úplné extrémy můžeme bavit všichni, i ohledně minulosti. A to by měl dělat prezident – vyhledávat taková témata a dávat lidem dohromady na základě pochopitelných faktů, aniž by se je snažil přivést do jednoho kmene a ke stejnému názoru.

> Měl by být prezident aktivním hráčem v politice?

Z tohoto pohledu určitě ano, ale já to vidím jako aktivitu občanského ražení s využitím všech nástrojů, které má prezident k dispozici. Může se účastnit jednání vlády, parlamentu, iniciovat řadu jednání, hovořit na témata, která některým stranám nemusejí být po vůli kvůli volbám. Líbilo by se mi, kdyby prezident se skupinami odborníků na různé problémy dokázal vytvořit argumenty podložené varianty řešení, které předdefinují politickou debatu před volbami. Aby se politici nedohadovali jen o heslech.

> A měl by být prezident aktivní i v dalších věcech, například co se týče jmenování ministrů a podobně?

Prezident je sice prvním ve státě, ale je vázán ústavou a zákony jako všichni občané. Jestliže ústava říká, že prezident jmenuje, neměl by hledat kličky, ale měl by prostě jmenovat. Je odpovědností premiéra, s jakou vládou přijde. On ponese odpovědnost.

> Měl by prezident sídlit na Pražském hradě?

Pro Čechy je to citlivá otázka, protože Pražský hrad je symbolem, v tom dobrem i špatném. Dovedu si představit, že by prezident, podobně jako jiné státní instituce, měl pracovní sídlo v „podhradí“. Hrad by tak mohl zůstat jako národní kulturní památka, která by mohla být nadále využívána pro oficiální návštěvy na nejvyšší úrovni. Ale že by tam musela sídlit celá rozsáhlá prezidentská kancelář, to asi není nutné. I letní sídlo prezidenta, zámek v Lánech, je takovým pozůstatkem minulosti. Rádi o sobě říkáme, že jsme národem, který nemusí autority a papalášství, ale prezidentskou funkci stále vidíme tak trochu na úrovni císaře pána. Vůbec by neškodilo, kdyby se funkce prezidenta trochu zcivilnila.

> Jakým byste tedy chtěl být prezidentem?

Líbí se mi model, který mají země jako třeba Finsko či Rakousko. Mnohem, mnohem civilnějším. Nebo třeba takové Nizozemsko. To má sice krále, ale mnohem blíže k lidem, než je u nás prezident. Byl jsem na jednáních, kterých se král účastnil. Nepřijel žádný pozlacený kočár, ale běžné manažerské auto, v němž přijel král bez velké ochranky a doprovodného týmu, pozdravil se se všemi po cestě, přišel do sálu, přednesl věcný příspěvek, vyslechl si část diskuse a stejně neformálně zase odešel. Když to může fungovat u krále, proč ne u prezidenta?

> Nebojíte se v kampani toho, že kdybyste stál proti Andreji Babišovi, bude jeho výhoda v tom, jak velká část médií mu patří nebo za ním stojí?

Je to velká síla a jako přírodní protivníka bych ho nikdy nepodceňoval. Zároveň jsem vždy byl toho názoru, že nic není předem ztraceno. Nemá smysl se vzdávat ve sportu, a nikdy jsem takto neuvažoval ani v armádě, a přestože tohle je pro mě nové pole, nebudu uvažovat jinak. Silní soupeři mě naopak motivují.

> Kde vidíte jeho slabost?

Nevíme zatím, zda bude Andrej Babiš kandidovat. V politice se pohybuje už poměrně dlouho, takže asi všichni tušíme, kde jsou jeho slabší stránky. To, co na jedné straně vypadá jako jeho jednoznačná výhoda, tedy že ho téměř všichni znají, může být také jeho největší slabostí. Lidé totiž dobře vědí, co všechno jim na něm a na tom, co reprezentuje, vadilo a vadí.

> Vymlouvala vám kandidaturu vaše žena?

Lhal bych, kdybych řekl, že moje žena mě bez výhrad podporuje a je nadšená. Podporuje mě, samozřejmě, vždycky mě podporovala v tom, co jsem dělal, dokonce i v tom, o čem věděla, že jí ani rodině moc dobrého nepřinese. Je to tak i nyní. Moje žena za mnou stojí, ale jako partnerku ji asi nepotěší, že bych případně měl práci, která by mě opět odvedla od ní a od rodiny. Na ni by toho zbylo strašně málo. ■

zidentem bývalý zaměstnanec Prognostického ústavu, a to dokonce dvakrát po sobě, proč ne bývalý voják?

> Prezidentská volba, zejména kampaň, s sebou

nese spoustu špíny, dezinformací a tak dále. Dá se na to připravit?

Asi úplně ne. Stejně jako se nedá úplně připravit na každou krizi, která přijde. Z velké části ale ano. Já jsem si v životě prošel mnoha větší-

Na Kobyliské střelnici se v pondělí 6. května 2013 uskutečnil pietní akt při příležitosti 68. výročí konce druhé světové války. Na snímku náčelník Generálního štábu Petr Pavel.